

Huse. Den samme Tanke ligger fremdeles til Grund for den Lov, der blev vedtaget i 1893 om Kirkernes Opvarmning. Men da man byggede disse gamle Kirker, som ifølge Eriks sjællandske Lov skulde være hver kristen Mands Hjemsted, var Maalestokken ikke de jævne borgerlige Hjem, den var meget mere, at Kirkerne skulde være pragtfuldere end selve Kongens Slot, thi de var ikke alene Menighedernes Hjemsted, men ogsaa Hjem for selve Guddommen, der boede i Hostien oppe paa det hellige Alter. Saadan ser vi ikke paa Kirkebygningerne nu. Men alligevel: de Kristne ser paa dem som deres kære Samlingssteder, og enhver Dansk ser paa dem som de herligste historiske Mindesmærker, vi har. De er netop, om jeg saa maa sige, Danmarks højtidfulde Historie i Sten. De har været Vidne til de største Begivenheder i vort og vore Fædres Liv gennem Aarhundreder. For Arkæologerne og Historikerne er de de vigtigste Monumenter, vi har, og for Arkitekterne er de en stadig Fornylsels Kilde. Det er vore Kirkebygninger, der præger Landskabet mere end noget andet. De vestjydske Kirker er selve Vestjyden, og de sjællandske Kirker er selve Sjællænderen. Det samme gælder vore Domkirker, der vel er smaa og ringe i Sammenligning med de udenlandske store Katedraler, men de er alligevel vor Historie, som vi har formet den, hverken mere eller mindre. Naar vi derfor værner om disse Kirker, værner vi om os selv og ærer os selv. Og disse Kirker trænger til Værn, og det vil de faa, hvis dette Lovforslag ophøjes til Lov.

Det er tungt at se, hvordan vore Kirkebygninger er blevet mishandlede i Tidens Løb ved de Forandringer, man har foretaget baade i den saakaldte oplyste Tid og indtil Dato. Det vidner om megen Uforstand, megen Uforstand hos Synet og megen Uforstand i vort Folk. Nu er Synet maaske noget undskyldt af Kirkesynsloven, og dertil er kommet alle de mange Cirkulærer, som det er svært at faa Overblik over. Men hvordan i Alverden skulde man ogsaa kunne kræve af Provsterne i Synet, at de skal have Forstand netop paa den Side, som vender ud imod det arkæologiske, det historiske og det arkitektoniske? Der er ikke Grund til her at give nogen enkelt Skylden, vi har alle Skyld i den Henseende, og jeg vil sige, at selv om vi faar vedtaget dette Lovforslag, er alt ikke dermed gjort, endog kun den ringeste Ting er gjort. Det, det kommer an paa, er, at vi faar vakt en Sans i det danske Folk

for, hvad vi ejer i vore Kirkebygninger. Hvis vi opnaar dette, er det saamænd ikke saa vigtigt, om vi skulde springe en eller anden Ting over ved dette Lovgivningsarbejde. Man har flere Gange villet give Tiendeejerne Skylden. Man har forskellige Historier om, at Tiendeejerne for den Sags Skyld har bespist Synet; jeg tror dog, det er taabeligt at henholde sig til dette, det kan være sket i enkelte Tilfælde, men det maa siges, at adskillige Tiendeejere her i Landet mere end andre har sat en Ære i at holde deres Kirker smukt vedlige. Ved dette Lovforslag stilles der imidlertid større Krav til Tiendeejerne end hidtil, maaske ret store Krav, men der er ingen Grund til at ynke dem, thi efter Tiendeloven af 1903 kan de frigøre sig for disse Krav, og Tiendeejerne har jo profiteret nok ved den Lov. Der er endvidere ved Bestemmelserne i Lovforslagets sidste Paragraf, § 67, vist et stort Hensyn mod Tiendeejerne, saa at disse ikke i nogen Henseende kan beklage sig, hvis dette Lovforslag bliver vedtaget.

Dette Lovforslag tager Hensyn baade til Sagkundskaben og til Menighedens Krav ved, at det, om jeg saa maa sige, paa den ene Side bygger paa Ministeriet og paa den anden Side paa Menighedsraadene. Det er et Lovforslag, der næsten helt og holdent falder sammen med det Forslag, som blev udarbejdet af det kirkelige Udvalg. Hver Gang vi i den senere Tid her inde paa Rigsdagen lovgiver om kirkelige Sager, har vi Lejlighed til at se med Tak og Ærbødighed paa det udmærkede Arbejde, som er gjort i dette kirkelige Udvalg. Jeg kan ikke tænke mig nogen anden af de nedsatte Kommissioner, der har et saa ærefuldt Arbejde at se tilbage paa som denne, og jeg kunde kun ønske, at de Kommissioner, vi i Fremtiden nedsætter, maa nedlægge et lige saa frugtbart Arbejde, som dette Udvalg har gjort. Det, at det i Virkeligheden er det kirkelige Udvalg, som væsentligt har Æren af dette Lovforslag, er ogsaa en Betyggelse i alt Fald for Menigheden, da denne var stærkt repræsenteret i Udvalget. Det er ejendommeligt at se, hvorledes det kirkelige Udvalg stærkt har taget Hensyn til Sagkundskaben, hvor forstandige og forstaaende Udvalgets Medlemmer har været ogsaa i denne Henseende, og Udvalgets Forslag er jo nu gennemgaaet og eftergaaet af de sagkyndige, baade af Direktøren for Nationalmuseets 2den Afdeling og af vore Bygningsinspektører.

Til Trods for, at Lovforslaget efter min Mening er et saa godt Lovforslag, har jeg